

Leger i krig og krise: – Medisinsk nøytralitet må forsvares i en verden i endring

AKTUELT I FORENINGEN

ELIN LOTHE HAGA

Kommunikasjonsavdelingen

Under arrangementet «I verste fall – leger i krig og krise» advarte president Anne-Karin Rime om at angrep på helsepersonell og sykehus truer fundamentet for helsetjenesten. – Medisinsk nøytralitet er en samfunnskontrakt som må forsvares, understreket hun.

PANELSAMTALE: Norske leger mot atomvåpen samlet nylig helsepersonell, forskere og beslutningstakere til en heldags faglig og politisk diskusjon om helsetjenestens rolle i krig, konflikt og ekstreme scenarier. President Anne-Karin Rime deltok i panelsamtalen «Diagnostikk: Ansvar og engasjement». (F.v.) Erik Fosse, Anne-Karin Rime, Usman Mushtaq og Anne Marte Skaland. Ordstyrer Jeanett Myren helt til høyre. (Foto: Legeforeningen)

Norske leger mot atomvåpen samlet nylig helsepersonell, forskere og beslutningstakere til en heldags faglig og politisk diskusjon om helsetjenestens rolle i krig, konflikt og ekstreme scenarioer.

Rime deltok i panelsamtalen «Diagnostikk: Ansvar og engasjement», sammen med Erik Fosse, spesialist i generell kirurgi og i thoraxkirurgi og professor emeritus ved Universitetet i Oslo, Usman Mushtaq, lege og statssekretær for helse- og omsorgsministeren, og Anne Marte Skaland, medlem i Rådet til Norske leger mot atomvåpen. Jeanett Myren, medisinstudent og leder av Medisinstudentenes Humanitæraksjon (MedHum) var ordstyrer.

– Etter andre verdenskrig har vi hatt en regelstyrt verden. Det har tjent oss godt. Flyt av tjenester og produkter på tvers av grenser har styrket helsetjenestene globalt, og det røde korset på ryggen har gitt beskyttelse i krig. Dette prinsippet har gradvis forvitret, sa Rime.

– Nå opplever vi ikke bare at helsepersonell står ubeskyttet i brutale konflikter. Vi ser også en skremmende utvikling der korset på ryggen blir en skyteskive.

Angår oss alle

Hun viste til Ukraina, Gaza og nå Iran som eksempler på steder der sykehus bombes, og der helsepersonell forhindres eller forfølges for å utøve sin medisinske plikt.

Rimes poeng ble fulgt opp av Fosse, som understreket at utviklingen angår oss alle – uansett geografisk avstand.

– Dem som bryter reglene, har alltid en forklaring på hvorfor de gjør det, sa han, og fortsatte:

– Når Israel kan bombe et sykehus på Gaza fordi de mener det ligger militære kommandoer under det, hva hindrer da noen i å bombe Oslo og våre sykehus med samme forklaring? Vi er alle tjent med ufravikelige internasjonale regler som gjelder i både freds- og krigstid.

– Det vi egentlig ser, er at kostnaden for å bryte folkeretten er for lav. Det er viktig å utfordre dette og å minne om det internasjonalt, selv når det er våre allierte som bryter folkeretten og Norges ståsted blir kalt naivt, supplerte Mushtaq.

Bygge bro

På spørsmål fra ordstyrer Myren om hvordan helsepersonell kan påvirke i dette landskapet, svarte Rime:

– Medisinsk sett er det en balansegang mellom å trygge en befolkning og samtidig gi informasjon slik at de er forberedt dersom det verst tenkelige skjer.

– Som leger har vi et særlig ansvar for å opplyse om forhold som truer sivile menneskers liv og livskvalitet, enten det gjelder kreftrisiko eller staters handlinger, la Fosse til.

Rime understreket også at prinsippet om medisinsk nøytralitet forplikter helsepersonell til å bygge bro.

– Jeg vil gjerne sitere kongen vår: «For meg ligger det et trassig håp i dette ene ordet: vi. Vi favner alle. Det står i kontrast til oss og dem.» I krig er det oss og dem som gjelder, men som lege skal du behandle alle som trenger helsehjelp. Derfor mener jeg at vi også må kjempe for at mennesker aldri slutter å snakke sammen, uansett hvor uenige vi er.

Norske leger mot atomvåpen samlet nylig helsepersonell, forskere og beslutningstakere til en heldags faglig og politisk diskusjon om helsetjenestens rolle i krig, konflikt og ekstreme scenarioer.

Publisert: 20. april 2026. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.26.05.13

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 20. juli 2026.